

EL SALVADOR
INDIEN
JORDANIEN
MALAWI
MOLDAVIEN
ZIMBABWE

Studiematerial om kvinnors rättigheter och de globala målen

HANDLINGSKRAFT

6 LÄNDER – 6 KVINNOR

im

HUVUDSTAD Amman

BEFOLKNING 7,6 miljoner (2015)

SPRÅK Arabiska är det officiella språket

LÄS- OCH SKRIVKUNNIGHET 95,4 procent (92,9 % för kvinnor, 97,7 % för män) (2015)

FÖRVÄNTAD LIVSLÄNGD 74,6 år (76,1 år för kvinnor, 73,2 år för män) (2016)

URBANISERING 83,7 procent av befolkning bor i städer (2015)

HANDLINGSKRAFT

6 LÄNDER – 6 KVINNOR

JORDANIEN

Jordanien ligger i Mellanöstern och gränsar till Israel, Palestina, Syrien, Irak och Saudiarabien. Landet är inte speciellt bördigt och lider ofta av vattenbrist. Den största arbetssektorn är tjänstesektorn, men en stor del av befolkningen beräknas vara arbetslös. Sedan 1960-talet, då två tredjedelar av befolkningen inte kunde läsa och skriva, har analfabetismen minskat till drygt fem procent 2015. Det finns dock fortfarande problem på landsbygden, som avsaknad av kompetenta lärare och överfulla klassrum.

Den största makten ligger hos kungafamiljen som har starkt stöd av militären. Även om parlamentet har den lagstiftande makten så står det bakom kungen. Jordanien definieras officiellt som en demokrati men landet är fortfarande auktoritärt styrt. FN:s konvention för de mänskliga rättigheterna är påskrivna men efterlevs inte. Tryck-, mötes-, förenings-, och åsiktsfriheten är hårt kontrollerade av landets lagar, myndigheter och av den jordanska säkerhetstjänsten. Civilsamhällesorganisationer måste vara registrerade och godkända av staten och organisationer som kämpar för de mänskliga rättigheterna och förändring genom politiska medel tillåts i regel inte vara verksamma officiellt.

*Det instabila läget i regionen har påverkat landet och befolkningen.
Kriget i Syrien har lett till att cirka 650 000 flyktingar finns i Jordanien.*

IM I SYDASIEN

IM har arbetat i Mellanöstern sedan 1966 och finns idag i Jordanien och Palestina och även partners i Libanon. I Jordanien har IM arbetat sedan 1967 och har idag sitt regionkontor i huvudstaden Amman. Arbetet i regionen har fokuserat mycket på barn med funktionsnedsättningar och att stärka rösten för människor med funktionsnedsättningar. Idag arbetar IM även mycket med kvinnors rättigheter. IM ser stärkande av lokala civilsamhällesorganisationer som utgångspunkten för att skapa hållbar förändring där alla kan leva ett liv i värdighet.

Tidigare levde många barn med funktionsnedsättningar gömda utan tillgång till samhället. IM ville tillsammans med lokala aktörer förändra deras förutsättningar och arbetade länge med verksamheter riktade mot både barnen och deras föräldrar. I och med att de personerna har stärkts och att IMs arbete har utvecklats, arbetar man idag med att också försöka påverka på politisk nivå. Påverkansarbetet inkluderar numera även kvinnors rättigheter eftersom kvinnor i regionen lever med mindre makt än män i samhället. Det är viktigt att organisationer som arbetar för människor med funktionsnedsättningar och organisationer som arbetar för kvinnors rättigheter utbyter erfarenheter och perspektiv. På så sätt kan de lära av varandra och tillsammans skapa en starkare röst mot makthavare.

Ibland kan det vara svårt att påverka efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna på grund av det restriktiva politiska klimatet. Det gör dock det ännu viktigare för IM att stötta organisationer som mobiliserar människor för att kräva sina rättigheter. Tillsammans kan människor stärka varandra och höja sina röster med kraft för ett öppnare samhälle med respekt för de mänskliga rättigheterna.

I AM HUMAN

IMs partnerorganisation *I am Human* (IAH) är en gräsrotsorganisation som etablerades 2008 av människor med funktionsnedsättningar. De var arga och trötta på den systematiska diskriminering de ständigt utsattes för och tillsammans kämpar de idag för att höja sina röster och kräva att lagar som ska garantera deras rättigheter efterlevs.

Diskriminerande lagar och konservativa idéer om könsroller gör att kvinnor hindras från att hävda sina rättigheter i det jordanska samhället och därmed utsätts de för systematisk diskriminering. IM stöttar IAHs arbete för att stärka och mobilisera kvinnor till att ta plats på en politiska arenan för att föra sin talan och hävda sina rättigheter. Målet är att politiska beslut ska involvera och fattas tillsammans med människor med funktionsnedsättning och utgå utifrån deras perspektiv och erfarenheter. Långsiktigt vill man också skapa ett nationellt nätverk för kvinnor med funktionsnedsättningar för att ytterligare stärka genomslagskraften i sitt arbete.

Genom sina kampanjer för att öka tillgängligheten i samhället har IAH gjort sig till en viktig påverkansaktör i både Jordanien och i regionen. Syftet är att belysa och förändra grundorsakerna till de orättvisa strukturerna. Med ökad kunskap och förståelse hos både allmänhet och beslutsfattare kan mentaliteten förändras. Därmed kan de strukturer som diskriminerar kvinnor och människor med funktionsnedsättning på sikt upphöra. Stödet till IAH syftar också till att bygga deras interna kapacitet och stärka dem organisatoriskt, för att på lång sikt bli ännu mer hållbara och starkare som förändringsaktör.

FILMEN

Filmen belyser situationen i Jordanien för personer med funktionsnedsättning. Även om det finns starka lagar som skyddar barn och vuxna med funktionsnedsättningar så implementeras de inte och det anses vara en lågprioriterad fråga för ansvariga myndigheter. Dessutom råder resursbrist vilket leder till att lite görs för att garantera rättigheterna för människor med funktionsnedsättningar och de utsätts ofta för diskriminering.

Mona Nahla, filmens huvudperson, drömmer om att bli politiskt aktiv så att hon kan säkerställa att personer med funktionsnedsättning slutar diskrimineras. Hon anser att det är samhället, och inte personen, som har en funktionsnedsättning när inte alla platser är tillgängliga för alla. Hon själv fick polio som ung och är idag delvis förlamad i benen. Hon är aktiv i organisationen I am Human där hon tillsammans med andra människor samtalar, tränar och bedriver påverkansarbete. Tillsammans stärker de varandra till att kräva sina rättigheter.

Trots Monas vilja att förändra samhället återstår mycket att göra. I filmen pratar hon både med en taxichaufför och ett butiksbiträde om tillgänglighet och vilka skyldigheter de har i sina yrken att tillgodose alla människors behov. Ingen av dem hon pratade med var medvetna om deras skyldigheter och båda försökte argumentera sig ur situationen. Även traditionella könsroller påverkar människors handlingar och gör att män och kvinnor drar sig för att hjälpa, eller be om hjälp av, någon av det motsatta könet. Mona däremot anser inte att det är skäl nog att inte tillgodose allas rättigheter.

I filmen anordnar Mona tillsammans med några aktiva i I am Human en ett rosinitiativ. På en allmän plats ber hon och andra personer med funktionsnedsättningar om hjälp för att komma upp för en trappa och de som hjälper till får en ros som tack för visad medmänsklighet. Syftet är att uppmärksamma de hinder som människor med funktionsnedsättning möter, men även de människor som faktiskt hjälper till.

Mona är modig som ständigt ifrågasätter sin omgivning och de orättvisor som finns, samtidigt som hon kommer med förslag om hur det kan bli bättre. Hon har kämpat hårt för att komma dit hon är idag och för många är hon nu en förebild.

“I used to feel worthless, but now I am aware that I have rights and duties. The moment I felt I was capable of change, I started to demand my rights wherever I went”.

Varför kan det vara svårt att kräva sina rättigheter?

De 10 diskussionsfrågorna är baserade på filmen om Mona Nahla och kopplar kontexten till de globala hållbarhetsmålen.

PÅVERKANSARBETE

Påverkansarbete innebär att jobba för att påverka och förändra något i samhället till det bättre. Påverkansarbete kan vara både ideellt och betalt arbete och kan ske på många olika nivåer så som individnivå, organisationsnivå eller strukturell nivå. Påverkansarbete fungerar som en megafon och behövs för att det kan vara svårt för enskilda individer att göra sin röst hörd för makthavare. Det kan behövas en knyt-punkt som samlar flera röster så att den gemensamma rösten blir starkare och lättare kan nå fram.

Alla människor är så kallade rättighetsbärare. Stater är skyldiga att se till att människors rättigheter efterlevs vilket gör dem till juridiska skyldighetsbärare. Människor följer andra regler, normer och seder än bara juridiska lagar vilket gör att det även finns moraliska skyldighetsbärare. Det kan exempelvis vara föräldrar och andra vuxna i ett barns omgivning, som kan avgöra om barnäktenskap sker eller inte. Påverkansarbete handlar ofta om att rättighetsbärare, eller talespersoner för rättighetsbärare, arbetar för att påverka skyldighetsbärare.

Det finns många organisationer som jobbar för att allas rättigheter ska tillgodoses, eller att staten ska ta ansvar för att uppfylla sina skyldigheter, till exempel att staden är tillgänglig för alla oavsett funktionalitet. Exempelvis i filmerna om Moldavien och Jordanien arbetar både Ludmila och Mona för att tillgången till ramper i deras ska bli bättre.

IM arbetar med påverkansarbete genom att bland annat stötta olika civilsamhällsorganisationer i andra länder så att de kan fortsätta sitt arbete med att föra fram olika gruppers röster. IM arbetar även med olika kampanjer och för att på så sätt påverka i frågor som berör IMs arbetsområden.

DISKUSSIONSFRÅGOR TILL FILMEN OM JORDANIEN

1. Innan du såg filmen, vad var din bild av Jordanien? Överensstämmer den bilden med filmen? Varför? Varför inte?
2. Polio orsakas av ett virus och är väldigt smittsamt. Att bli infekterad innebär inte alltid att man får några symptom, men för vissa sprider sig infektionen i kroppen och man riskerar att drabbas av förlamning. I stora delar av världen är polio idag utrotat och de flesta barn vaccineras, men utbrott av viruset sker fortfarande. Diskutera vad ni vet om polio. Varför har man inte lyckats utrota det i alla världens länder?
3. "I used to feel worthless, but now I am aware that I have rights and duties. The moment I felt I was capable of change, I started to demand my rights wherever I went". Mona fick polio som barn och blev delvis förlamad i benen. Diskutera varför en funktionsnedsättning kan göra att en person känner sig mindre värd än sin omgivning?
4. Det tionde globala hållbarhetsmålet handlar om att uppnå jämlikhet för alla men det återstår mycket att göra. Mona pratar med en taxichaufför om hur han bemöter personer med funktionsnedsättning. Chauffören berättar att han inte visste att han hade en skyldighet att erbjuda service till alla. Diskutera riskerna med okunskap?
5. Mona pratar med ett butiksbiträde om att butiken borde ha en ramp och berättar att lagen kräver det. Diskutera varför städer fortsätter att vara otillgängliga för vissa människor trots lagar om tillgänglighet.
6. Mona säger: "There is no such thing as a disabled person, only a disabled society". Hon jobbar dagligen för att göra sin omgivning uppmärksam på allas lika värde. Samtidigt är det ett ansvar som staten har. Diskutera konsekvenserna av att privatpersoner och civilsamhället får ta över ansvar som egentligen staten har.
7. Mona drömmer om att bli politiskt aktiv och arbeta för att människor med funktionsnedsättningar ska ha samma möjligheter i samhället som de utan. Diskutera skillnaden med att vara aktiv i politiken och aktiv i en organisation.
8. Mona är aktiv i organisationen I am Human och i filmen ser vi några medlemmar utföra rosinitiativet för att uppmärksamma de människor som visar medmänsklighet. Diskutera ifall ni någon gång hjälpt en människa i behov av assistans. Har ni någon gång avstått från att hjälpa till?
9. Under rosinitiativet påpekar några att Mona ber om hjälp från en man. Även taxichauffören nämner problematiken med att hjälpa någon av det andra könet. I de globala hållbarhetsmålen handlar det femte målet om jämställdhet och det tionde om jämlikhet. Diskutera hur jämställdhet och jämlikhet påverkar varandra. Varför måste man jobba med olika typer av diskriminering samtidigt?
10. Mona är en stark förändringsagent och en förebild för många i sin omgivning. Hur skulle ni beskriva henne för andra ni möter?

